

به نمایشگاه تکت های پستی افغانستان خوش آمدید
WELCOME TO AFGHANISTAN POSTAL STAMPS EXHIBITION

POSTALA ÄVENTYR I AFGHANISTAN

Här planeras en frimärkutställning på huvudpostkontoret i centrala Kabul. Någon förhandsvisning gick tyvärr inte att få. (foto Krister Winér)

av Krister Winér

Vinnarbidraget i årets Berättar-tävling visar att en filatelist aldrig har trist, inte ens om han befinner sig i det hårt härjade och svårt sargade Afghanistan. Vad sägs t.ex. om att bli bjuden på te medan postpersonalen stämplar dina brev?

När jag jobbade i Sudan under en tid 2005, fick jag mig till livs sådana överraskningar med anknytning till filateli, att jag trodde de var oslagbara. Det mesta hände när jag besökte postens filateliavdelning i Khartoum. De saluför i princip allt som Sudan har gett ut de senaste 50 åren, till ett pris som någon i chefsposition bestämmer varje år, med justeringar beroende på marknadsvärdet (hur han

nu kan beräkna det på frimärken som man i stort sett aldrig ser utbudna på öppna marknaden).

Till nominal fanns bara 9 märken till försäljning, om jag minns rätt. Jag fick också köpa några utgåvor som egentligen inte finns, mot löftet att jag inte försökte sälja dem. Det löftet tänker jag hålla, men han sade inget om publicering i Nordisk Filateli. Blocket överst på nästa sida är ett exempel på

ett miniark som officiellt inte finns utgivet.

Jag fick andra överraskande upplysningar till livs, men de lämpar sig inte i tryck, så jag lämnar raskt Sudan och övergår till Afghanistan, det land där jag arbetar för Svenska Afghanistankommittén sedan april 2006.

Kuvertets "layout" viktig

Redan mitt första besök på huvudpostkontoret i Kabul blev

Detta miniark hade vid författarens besök på filateliavdelningen i Khartoum i Sudan inte givits ut, men han fick köpa det ändå! Frimärket är inte perforerat och arket har tryckts på en tunn kartong,

ett minne för livet, och en bekräftelse på att det inte finns något som är oslagbart.

Jag hade fått några brev med mig, som en kollega bett mig posta. I mitt tycke var det normala brev, med avsändaradress i vänstra hörnet och adress på nedre delen av högra brevhälvan. Men det blev ett nej av damen i luckan. Adressaten ska bara ta upp en tredjedel av brevvets bredd. Den mittersta tredjedelen ska reserveras till frimärkena och den vänstra till avsändaradressen.

Det lönade sig inte att protestera, men hon var så tillmötesgående att vi fick några kuvert (t.o.m. gratis) att lägga in de "felaktigt" adresserade breven i och skriva en "korrekt" adress på. Så breven kom iväg.

Som parentes kan nämnas att jag inte har råkat ut för detta problem fler gånger, fastän jag fortsatte att skicka brev på det sätt jag var van vid sedan tidigare, och ibland med frimärken på i stort sett hela kuvertet.

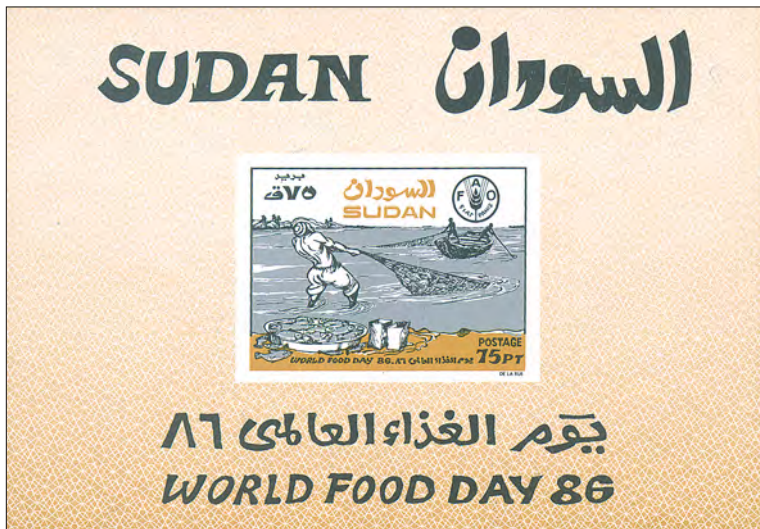
Inget enhetsporto!

Efter någon vecka i tjänst, åkte jag till de nordliga provinserna och passade på att se om det gick att skicka något därifrån. I Kunduz letade jag upp posten, och fick snabbt klart för mig att det kan ta 15 minuter att skicka ett brev, även om det inte är någon kö. Förutsättningen är förstås att postmästaren (som förmodligen är den enda som får hantera pengar) är på möte.

Jag fick i alla fall sänt mitt brev, och insåg samtidigt att det inte är enhetsporto i Afghanistan. Det var billigare att skicka från Kabul.

Personlig service med te på filateliavdelningen

Via det afghanska postverkets hemsida fick jag adressen till

en kontaktperson på "Marketing Section" – den avdelning som handhar frimärksförsäljning till filatelisterna – och via honom en lista över befintliga märken. Enligt denna fanns tydligen ganska många kvar från 70- och 80-talen, men bara tre serier efter 1989, samtliga utgivna 2002. Jag lärde mig senare, att all utgivning legat nere under nittiotalet och även att det kommit ut en del märken senare, framför allt under 2003. Dock hade listan jag fått inte blivit uppdaterad på länge.

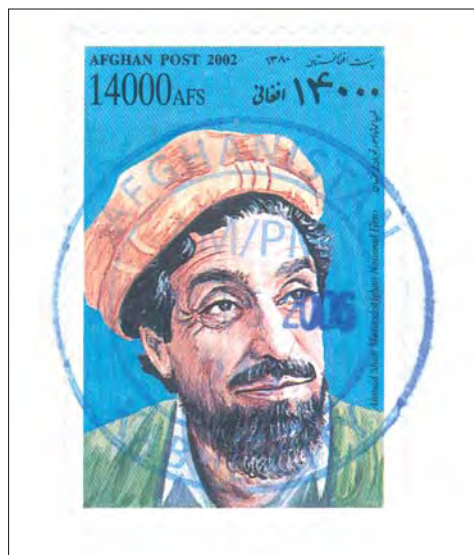
Att handla med frimärken verkade vara ganska genomtänkt. Först beställer du och be-

tar, sedan återvänder du någon vecka senare och hämtar ut märkena. Problemet uppkommer när ett märke inte längre finns i lager. Då får du beställa något annat, för det finns ingen rutin för att betala tillbaks pengar.

De har inte särskilt många kunder, åtminstone inte som gör personliga besök. Då är det inte förvånande att jag som regel får en kopp te när jag kommer.

Under pratstunderna med chefen för "Marketing Section" har jag lärt mig ett och annat

forts sid 20.

Den här stämpeln har författaren slagit själv, eftersom han ville ha en mitt-placerad stämpel. Tilltaget medförde att han aldrig mer fick låna stämpeln!

Detta frimärke som visar minröjning, fick författaren köpa långt innan det officiellt kom ut.

forts från sid 19.

om afghanska frimärken. Tydligt arbetade han vid filateliavdelningen tidigare. När postväsendet byggdes upp igen efter talibanernas fall, blev han chef på "Marketing Section", men med ansvar också för filateli. Så han har lång erfarenhet och är full av idéer, men tyvärr utan de resurser som behövs för att genomföra dem.

Inte lätt att skicka brev utan goda kontakter

Men man behöver inte gå till

Det här märket hade man dragit in, förmodligen på grund av det Hitlerlika porträttet.

huvudpostkontoret för att köpa frimärken. Det finns ju mindre postkontor här och där i Kabul, som i vilken storstad som helst. Att besöka ett sådant kan också bli både överraskande och underhållande.

Efter mitt första inköp av frimärken, frankerade jag några brev och gick till närmaste postkontor för att skicka iväg dem. Döm om min förvåning, när jag blev nobbad. Jag förstod inte mycket av vad de sade, mer än att de inte accepterade frankeringen.

Till saken hör att även i

postluckan är de flesta saluförda frimärkena från 70- och 80-talen, så det borde inte ha haft någon betydelse att jag hade frankerat med gamla märken.

Så jag fick förorättad gå därifrån med oförrättat ärendet. Nästa lördag var jag bättre förberedd och hade kollat att chefen för Marketing Section fanns på sitt kontor. Så när de återigen protesterade på posten, ringde jag honom och överlät åt honom att förklara situationen. Det blev ett långt samtal och all personal på postkontoret var inblandad i en eller annan form. Under tiden stod jag bara och väntade tillsammans med en vän, som också tålmodigt åsåg spektaklet.

Till slut var alla överens och jag fick iväg mina brev. Min väns slutkommentar blev: "Roligare än så här blir det inte!"

Stämpel som fick posttjänstemannen att blekna

Efter detta besök har det aldrig varit några problem med att få iväg några brev. Dock gjorde jag en gång ett oförlåtligt avsteg från postens regler i takt och ton. Jag hade märkt att de stämpelade frimärkena så rundeln hamnade i ett av märkets hörn. Jag ville ha stämpeln mitt på, så jag bad att få låna stämpeln. Det fick jag. Men när jag satte stämpeln mitt på märket, drog postexpeditören häftigt andan, klart chockad.

Jag fick i alla fall iväg mina brev, trots den "regelvidriga" avstämplingen, men jag har inte fått låna stämpeln sedan dess.

På bilden på sidan 19 visas ett av de frimärken som på så sätt fick en förmodligen ganska unik stämpel.

På ett annat av de mindre postkontor jag besökt, var de också misstänksamma första gången jag kom med mina brev.

På detta lilla postkontor lyckades författaren få sina brev ivägsända först efter att tjänstemännen ringt ett telefonsamtal. Även här bjöd man på en kopp te under väntetiden – bakom postdisken! (foto Krister Winér)

Detta vackra miniark gavs ut 2005 med anledning av 50-årsjubileet av diplomatiska förbindelser mellan Afghanistan och Kina. Det har tryckts på ett sidenliknande material, och visar med kinesiska muren och en karavan som symboler att förbindelserna har gamla anor.

Men de hade en högre beredskap, så jag leddes snabbt in till andra sidan av disken, fick en stol och en kopp te. Medan jag drack mitt te ringde man ett samtal, förmodligen till chefen. Sedan gick det bra att få iväg breven. Även där har det gått utan problem sedan dess.

Hitlerlikt porträtt fördröjer utgivning?

På det kontoret fick jag också se några nya frimärken och passade på att köpa dem. Nästa gång jag besökte huvudpostkontoret, frågade jag chefen för Marketing Section om nya utgåvor. Jo, det var några på gång, bland annat en med motiv med anknötning till minor. Den serien hade tydligen redan blivit tryckt i Tyskland, men i väntan på ett officiellt utgivningsdatum låg märkena vid flygplatsen i Kabul. Jag hade inte hjärta att berätta för honom att jag redan köpt två av de tre märkena. På föregående sida visas ett av dessa. I skrivande stund (i december 2006) är de fortfarande inte officiellt utgivna.

Ett annat frimärke som var på väg att ges ut har en ännu märkligare historia. Det skulle ges ut som minne av 87 års självständighet. Jag fick förklaringen att man av någon anledning dragit in märkena, och att det inte var klart om de skulle ges ut. Diskussioner pågick. Även dessa har slunkit ut på marknaden i mindre omfattning.

När jag tittade närmare på motivet förstod jag varför de är brydda. En iögonfallande del av motivet är en person som är mycket lik Hitler. Om den ansvarige för motivet haft hjärnsläpp, eller om någon annan varit inne och fifflat vet jag inte, men jag kan lugnt förstå att

man tvekar att ge ut märket. Inte bara motivet som sådant är olämpligt, utan man kan också fråga sig vad Hitler har för samband med att Afghanistan fick full självständighet erkänd 1919.

Frimärksutgivningen kom igång 2002

Jag skulle kunna berätta om många fler episoder, så det har definitivt inte varit händelseöst och förutsägbart att utveckla ett nytt spår i mitt filatelistiska intresse. Det har både varit givande i sig och dessutom en utmärkt terapi i ett land där tillvaron ibland är ganska pressande.

Men avslutningsvis vill jag betona att det har hänt mycket positivt i Afghanistan med anknötning till filateli under de senaste åren. Inte bara att frimärksutgivningen kom igång 2002 och att man har en egen hemsida på Internet. Man är till exempel sedan en tid tillbaka en av cirka 160 medlemmar i "The World Association for the Development of Philately" (WADP), något som exempelvis Bangladesh, Irak och Bul-

garien ännu inte är. WADP är en sammanslutning av UPU och internationella organisationer inom filatelin, som försöker stimulera frimärkssamlandet och motarbeta frimärksutgivning som inte är auktoriserad av landet i fråga. Så min berättelse får avslutas med det tjugiga miniarket ovan, utgivet 2005. □

Post scriptum:

Jag skrev berättelsen under min juledighet i Sverige. När jag kom tillbaka till Kabul i januari, fick jag veta att flera serier hade givits ut i slutet av december. Bland annat de två – 87 års frihet (med motivet som påminner om Hitler) och serien om minor – som omnämndes i berättelsen.

Se
"Skatteboksen":
www.skanfil.no